

Від автора — читачеві

Я написала для тебе цю повість кілька років тому, коли була у великому мирному місті. Тоді буяла весна, цвіли дерева, жовті нарциси визирали з-поміж зеленої трави, осипалися білі й рожеві магнолії. Все місто пахло квітами, рвучкий весняний вітер обтрушував цвіт із дерев і завивав уночі.

У цьому місті я сумувала за Києвом і писала про нього книжку.

У тій великій мирній країні, де вже давно немає воєн, серед людей, які ніколи не відбудовували свої міста після знищення, і їхні батьки не відбудовували теж, я думала про Київ. Думала про Україну, про війну на Сході, яка ніби сиділа вічно чорна і худа в коридорі моєї київської квартири, просто сиділа і мовчала, але не йшла. Відгомін цієї війни — болісний відгомін — я тоді чула всюди.

Писала повість і наче передчувала якусь нову біду, що чорною хмарою насувалася на наше місто.

Я тоді ще не могла повірити в реальність страшної нової війни, в реальність розбитих вікон і розтروчених дахів, згарищ і руїн, — у реальність того, що потім сталося.

Цю книжку саме готували до друку, коли я вже у своїй київській квартирі прокинулась уночі від вибухів. Від них тої лютневої ночі прокинулось багато українців. Ворог пішов наступом на Київ. Уже до вечора палали передмістя, українська військова техніка їхала вулицями — її було так багато, що гудіння не припинялося.

Тоді також прокинулись — або вже давно не спали й пильнували — і пані Леся, і пані Ольга, і пан Нечуй, і князь Аскольд, і решта Лицарів Києва, щоби стати на захист міста.

Думаю, Чорні Гайдамаки зараз із нашими воїнами — відвойовують свою провину і б'ються за десятьох, кришать ворогів сотнями.

Мабуть, під час повені на річці Ірпінь допомогла знищити російські танки саме Русалка-з-Лук'янівки.

Вірю, що всі вони з нами.

* * *

Усе почалося з того, що Марко глянув у дзеркало в лісі — нащо? — і так розпочав ланцюжок нереальних подій, що привели його до Темного Міста і до битви при брамі в ту довжелезну, найдовшу в його житті ніч.

Але все по черзі.

Коли Марко перейшов у дев'ятий клас, наприкінці вересня однокласник запросив його і Юрку на день народження. Святкувати мали в лісі, де недобудована лікарня. Там постійно відбуваються стрілялки: люди з рушницями бігають, стріляють маленькими кульками з фарбою — влаштовують отакі війни.

Юрка, найкращий друг Марка, сказав:

— Ходімо, Марку, там будуть всі!

«Хто — всі?» — думав хлопець. Але не питав.

Маркові не дуже хотілося йти. Зовсім не хотілося. Він не любив стрілялок, не любив ганяти з рушницею, стріляти тими кульками, але заради Юрки можна.

«Дурка» — так називали недобудований корпус психлікарні, що стояв у лісі. Корпус будували ще за часів радянського союзу і покинули, коли той союз

розпався. Біля «дурки» й влаштовували оті «топові стрілялки» без дорослих. Із новими рушницями.

У чаті перед днем народження всі запрошені обговорювали, що будуть робити на святкуванні. Хтось із однокласників пообіцяв принести траву. Маркові зовсім перехотілося йти.

— Та хай собі хоч вдуються тою травою! Ми з тобою підемо погуляємо в ліс! І ще когось із собою візьмемо, — казав Юрка.

«Цікаво, кого це — “когось”?» — Марко зітхнув і попросив у матері грошей на подарунок. Бо якби дати їй вибирати, то вона б, напевно, купила здоровому чотирнадцятилітньому хлопцю дитячий конструктор.

— Це чудово! — казала мати. — Я тебе відвезу і поїду на роботу на кілька годин. А потім заберу тебе.

Матері здавалося, що в Марка замало друзів, тому тепер вона раділа.

А потім Юрка написав, що в нього піднялась температура і тому він не йде.

«Та що за біда!» — розсердився Марко. Довелося йти без друга.

Насправді все було гірше, ніж він уявляв. Хлопці нервово хіхікали і говорили про траву. Дівчата тримались окремо.

«Та ну вас, — подумав Марко, — піду в ліс погуляю, повернуся за кілька годин, коли будуть піцу розрізати».

Біля «дурки» одразу починався ярок, зарослий хащами. Марко постояв, подивився вниз, а тоді спустився непримітною стрімкою стежкою.

Було темно, гілки нависали і заступали небо. Деякі дерева були поламани, вивернуті з корінням, лежали одне на одному, тож Маркові довелося через них перелазити. В глибині яру він знайшов... дзеркало! Воно стояло сперте до дерева — високе дзеркало в старій темній рамі, широке, мов із якогось розкішного палацу. Хлопець здивувався, спинився і почав дивитися на себе в потьмяніле від часу, поплямоване старе дзеркало, і раптом побачив поруч себе у зображенні дівчину — певно, теж років чотирнадцяти. Одягнута була в щось мішкувате, сіре. Спершу ніби злякалась, залякла, аж рота розкрила, а потім, здається, його впізнала й усміхнулась, як знайомому, помахала рукою — і зникла.

Марко різко обернувся — дівчина мусила стояти за ним, але її не було.

«Де вона поділася?!» — здивувався хлопець і роззирнувся по схилах. Де сховалась?

Під навислим корінням вивернутого дерева щось ворухнулося.

— Ей! — крикнув Марко і поліз туди, зазирнув до маленької нори під корінням, але дівчини там не було. У норі сиділа якась дивна істота: чи то маленька мавпа, чи то гігантський кажан зі здоровенними очима. Істота була мокра, слизька, гидка.

— Не бійся мене, — сказала істота тихим, тоненьким голосом, — ходи сюди!

Марко подумав, що це якась нещасна дитина, пригнувся і зазирнув глибше у нору.

— Тобі допомогти?

— Так, — сказала істота.

Тепер Марко побачив, що це не дитина. Істота мала лапи з перетинками і маленькі сірі крильця.

— Я прошу тебе, скажи Любові, що їй допоможе тільки Білий Панич. Запам'ятав?

— Що? — здивувався Марко.

— Скажеш Любові, що їй pomoже Білий Панич. То ж просто, — нетерпляче заворушилась істота. Від неї смерділо. Маркові важко було уявити, хто це такий, а істота ніби прочитала думки хлопця:

— Хто я такий? Я — демон. Демон кладовища. Тут колись давно, ще за царя, було Кирилівське кладовище. То ж я — демон Кирилівського кладовища.

— Кладовище? — перепитав Марко. Він бачив тільки ліс. Ніяких могил, хрестів — нічого.

— Так, — відповів демон.

«Що за шопопало?!» — подумав Марко.

— Яке було, таке і попало, — відповів демон. — Запам'ятай: Любові pomoже Білий Панич.

І штовхнув Марка лапою так сильно, що хлопець скотився глинистим схилом аж до самого низу.

«Ух!» — подумав він і побачив, що світло в ярку помінялось. Здавалося, наставав вечір. Дзвонив телефон. То був однокласник, до якого Марко прийшов на день народження. Він був дуже злий — уже закінчували ділити піцу.

«Хто така Любава?» — думав Марко. Він не знав жодної дівчини з таким іменем.

1. Любава

Минув тиждень після дня народження.

Марко почав чути незвичні звуки і помічати дивні явища. Наприклад, сова кричала ночами. Сова — в Києві, в центрі міста. Звідки вона тут, де живе?

Чужі пси вили під вікнами.

Якось вранці на підвіконні Марко побачив справжнього хижого канюка. Канюк глянув на нього і злетів, шкрябонувши залізне підвіконня кігтями.

Того ж дня після уроків Марко десь загубив ключ від своєї шкільної шафки. У шафці лежали книжки, а ще — куртка й черевики. А надворі було по-осінньому холодно і сіявся дрібний дощик.

«Як навмисно!» — подумав Марко.

Він вивернув усі кишені, витрусив портфель, поглядав під обкладинки всіх книжок, пошукав у пеналі і в потаємних схованках, де валялись скручені паперові пакуночки від бутербродів, але ключика ніде не було.

Теґе, їхня класна керівниця, вже пішла додому — Марко бачив через вікно. Можна було би попросити в неї, але тепер — пізно. Всі учні вже позабирали

речі з шафок, балакали, сміялись, потім розійшлися. У підвалі, де стояли шафки, залишився лише Марко, який ходив туди-сюди і думав, що ж тепер робити.

Тут тенькнув телефон — дзвонив Юра, він сердився, бо чекав Марка у вестибюлі:

— Та де ти там? Чому так довго?

— Юр, я просто... — почав виправдовуватися Марко, аж тут у щілині між сірими шафками побачив ту дивну дівчину. — Я зараз прийду, — він закінчив розмову і сховав телефон у кишеню.

Дівчина напружено дивилась на нього і незручно притискалася за шафками до стіни.

— Привіт, — сказав Марко, і йому раптом здалось, що він її вже десь бачив, до того ж зовсім недавно: те саме чорне волосся і темні очі, тільки вона була якось по-іншому одягнута.

— Ти що тут робиш?

— Це школа? — спитала вона.

— Ну так... А ти хіба не бачила, куди заходила?

— Ні, я через підвал, — пояснила дівчина, — через ваше укриття.

— Круто, — сказав Марко, — а нащо?

— Нікого вже нема? Всі нарешті розійшлися?

— Ніби розійшлися. А ти когось боїшся?

— Лакі? — раптом спитала вона і всміхнулася. Тут він її впізнав.

— А, — сказав Марко, — ото я думаю, де ж тебе бачив! Там, у дзеркалі. У ярку. Де ти тоді поділась? Ти мене знаєш? Ти руферка?